

Glasiło Društva Novo mesto
Izhaja četrtletno – 15. februarja, 15. maja,
15. septembra in 15. decembra
Odgovorni urednik: Marjan Ivan Moškon
Lektorica: Nina Štampohar
Letna naročnina 5 evrov,
člani dobivajo IZZIV brezplačno
Priprava za tisk: GRAFIKA TOMI
Tisk: TISKARSTVO OPARA

izziv

Novo mesto, 15. maja 2009

Leto VIII., številka 2

Novomeška tržnica ta ponedeljek ob devetih dopoldne: vse kaže, da je za potrebe meščanov celo ob konicah tržnih dni vsaj petkrat prevelika. Večja stiska je s parkiranjem, saj je bilo za avto komaj kakšno prosto mesto šele na parkirišču pod Kapitljem. Za plačilo seveda. IZZIV pa v tem snopiču posveča nekaj prostora tudi nenadnemu občinskemu navdušenju za povečanje tržnice. (Foto: M. Moškon)

SVETNIŠKA VPRAŠANJA IN POBUDE

Mesto je izrazito podhranjeno

Za 12 milijonov evrov zapadlih dolgov – Univerza in kampus v Drgančevju v megli – Kakšna bo vloga Novega mesta kot pokrajinskega središča? – Odgovorni naj pripravijo načrt prireditev

Vemo, da ni ravno simpatično, če je nekdo vedno kritičen in kar naprej opozarja na napake. V našem mestu je veliko dobrega, kar si zasluži pohvalo in lahko služi za zgled. Vendar pa bi glede na stanje resnično izpadli nerեսno, če bi rekli, da je vse dobro, in se brezskrbno prepustili veselému ritmu polke s platenko cvička v rokah.

Da zdaj res ni čas za pretirano zadovoljstvo in trepljanje po ramah, pove med drugim tudi zaključni račun mestne občine za leto 2008 z 12 milijoni evrov zapadlih dolgov in z nekaj prav katastrofalnimi postavkami. Kako na primer razumeti, da smo za evropska sredstva kandidirali le v višini 2 odstotkov vrednosti celotnega proračuna in še od tega iztržili le 6 odstotkov?!

Pregled nekaterih postavk tudi pokaže na izrazito podhranjenost mestnih krajevnih skupnosti v primerjavi s podeželskimi, kar nas me-

ščanov ne more ravno navdušiti.

Močno se zatika tudi v enem strateško najpomembnejših projektov za Novo mesto – to je projekt univerze in študentskega kampusa v Drgančevju. V kakšnem stanju je trenutno ta projekt, ne zna natančno povedati nihče. Država naj bi lani jeseni namenila določena sredstva za izgradnjo študentskega doma v Drgančevju, vendar o tem ni kaj dosti znanega. Zato je Društvo Novo mesto prek svojega predstavnika v občinskem svetu med drugim postavilo tudi svetniško vprašanje na to temo in zahtevalo seznanitev javnosti.

Proračun občine za leto 2009 (ki ga v Društvu Novo mesto nismo mogli podpreti, je pa bil v občinskem svetu gladko sprejet) vsebuje nekaj za Novo mesto zaskrbljujočih postavk. Zbode že zmanjšanje postavk za regionalne programe, kar

posledično pomeni zmanjševanje vloge Novega mesta kot regionalnega središča.

V zvezi s tem je svetnik Društva Novo mesto podal pobudo, naj se preuči posledice izpada proračunskih prihodkov za uresničevanje razvojnega programa regije in naj se pripravi načrt za pridobitev nadomestnih sredstev.

V novem letu 2009 bomo varčevali tudi pri sredstvih za prireditve v mestnem jedru, kar verjetno pomeni manj prireditev ali pa prireditve slabše kakovosti. Tudi glede tega je svetnik Društva Novo mesto dal pobudo, naj odgovorni pripravijo načrt prireditev v letu 2009 v primerjavi z minulim letom, javnost pa naj seznanijo z morebitnim zmanjšanjem števila in kakovosti prireditev.

Društvo je prek svojega svetnika dalo pobudo tudi za izboljšanje urejenosti mesta in odpravljanje za-

nemarjenosti mestnega prostora ter pobudo za boljše prepoznavnost mestnega turizma znotraj programa Zavoda za turizem in Mestne občine Novo mesto.

Društvo je posredovalo tudi pobudo za dostojnejšo obeležitev spomina na delo in pomen baletnikov Pie in Pina Mlakarja. Zdajšnje poimenovanje novega naselja prenatrpanih enodružinskih hiš na obrobju mesta po njiju žal nima ničesar skupnega z evropskostjo in s kakovostjo, ki jo posebljata slavna umetnika.

Dela je v tem mestu torej še veliko. Naj nam to ne vzame volje!

MITJA SIMIČ

Ustvarjalna delavnica »Mestni prostor«

Društvo Novo mesto pripravlja Novomeški zbornik 2009 in med drugim ustvarjalno delavnico o mestnem prostoru – na primeru Novega mesta.

Delavnica je namenjena predvsem študentom in dijakom, mentorji pa bodo iz različnih strokovnih področij kot so arhitektura, krajinska arhitektura, umetnostna zgodovina, sociologija in podobno.

Ustvarjalna delavnica naj spodbudi udeležence k iskanju zamisli o »mestnem prostoru« in možnostih za njihovo uresničitev. Zamisli se lahko nanašajo na različna področja, na pri-

Društvo
Novo mesto

mer na arhitekturno oblikovanje, urbanizem, organizacijo dogodkov, rabo nekoga prostora za nov namen, promocijo mesta in podobno.

Doneski delavnice bodo predstavljeni v zborniku kot alternativa znanstvenim prispevkom, ki bodo prav tako osredotočeni na mestne vsebine. Prijave na delavnico sprejemamo do 20. maja 2009.

Kraj in čas delavnice:

Petek, 22. maja 2009:

Uvodni sestanek z udeleženci, od 17. do 19. ure (kraj bomo udeležencem sporočili naknadno po elektronski pošti)

Sobota, 23. maja 2009:

KC Janeza Trdine, mala dvorana, začetek ob 8.30

Delavnica se bo deloma odvijala na različnih lokacijah v starem mestnem jedru.

Zaključek delavnice bo predvidoma ob 16 uri.

Na ustvarjalno delavnico »Mestni prostor« se prijavite do **20. maja 2009** na naslov andrej.golob3@guest.arnes.si, v zadevi navedite **prijava**, napišite svoje ime **in priimek**, status (študent, dijak, drugo), **področje študija/dela** in **naslov elektronske pošte**, kamor želite prejemati naša sporočila.

Društvo Novo mesto niti ne gradi, niti ne ruši, saj za kaj takega nima ne denarja ne moči, lahko pa opozarja, če drugi tega ne počno po zdravi pameti.

Z rumeno črto je obrobljen predel starega mestnega jedra, ki bi ga bilo treba v celoti temeljito preučiti, preden se kdorkoli loti posameznega posega (ZVKDS, OE Novo mesto)

PISMO DRUŠTVA NOVO MESTO MESTNI OBČINI

Kakšna naj bo mestna tržnica

Cel kup nerešenih vprašanj, na katera brez odgovorov niti razmišljanje ni smotno – Manjka javno opredeljen program – Za osrednjo veletržnico ni prostora – Postopek naj bo usklajen in transparenten

Spoštovani,

Društvo Novo mesto si vseskozi prizadeva za takšne posege v mestnem jedru, ki bi pomenili kakovosten doprinos tako k življenju v mestu kot tudi k njegovi podobi. Žal se v Novem mestu, za razliko od drugih primerljivih slovenskih mest, nismo nikoli lotili celovite prenove mestnega jedra, kar se pozna vsakič, ko se v njem srečamo s kakšnim problemom ali pobudo.

Postavitev predlaganega zahtevnega programa v geometrijsko središče srednjeveške zasnove za sabo potegne cel kup nerešenih vprašanj, ki zadevajo praktično celo območje mestnega jedra. To pa pomeni, da razmišljanje o prenovi območja tržnice ni možno brez razmisleka o prenovi mestnega jedra kot celote. V tem smislu bo načrtovana delavnica verjetno morala zajeti prostor širše in celoviteje, kot izhaja iz naslova, kar pa ni enostavna naloga, saj bo v enem zamahu težko rešila vse zagate, ki so se kopičile skozi desetletja. Edini prostorski akt, ki je povezoval in usmerjal razvoj mestnega jedra, je bil PUP za mestno jedro Novega mesta iz leta 1991,

ki pa so mu z novo prostorsko zakonodajo šteti dnevi.

Območje tržnice je vsekakor razvrednoteno območje, v katerem so določeni posegi nujni že zaradi poprave neustreznega stanja. Vendar pa menimo, da bi pred načrtovano arhitektur-

no-urbanistično delavnico morali vendarle imeti malo bolj jasno opredeljen program, ki bi bil sprejemljiv za mestno jedro, katerega zmožnosti so omejene. Vsekakor si ne predstavljamo, da bi sredi mesta zrasel nakupovalni center tipa Interspar, ki bi s sabo prinesel

naval motoriziranega prometa in ogromne potrebe po parkiriščih. Prav tako na tem prostoru ne bi bilo mogoče organizirati osrednje veletržnice za območje celotne novomeške pokrajine. Obstaja pa seveda cel spekter drugih možnosti med tema dvema skrajnostma.

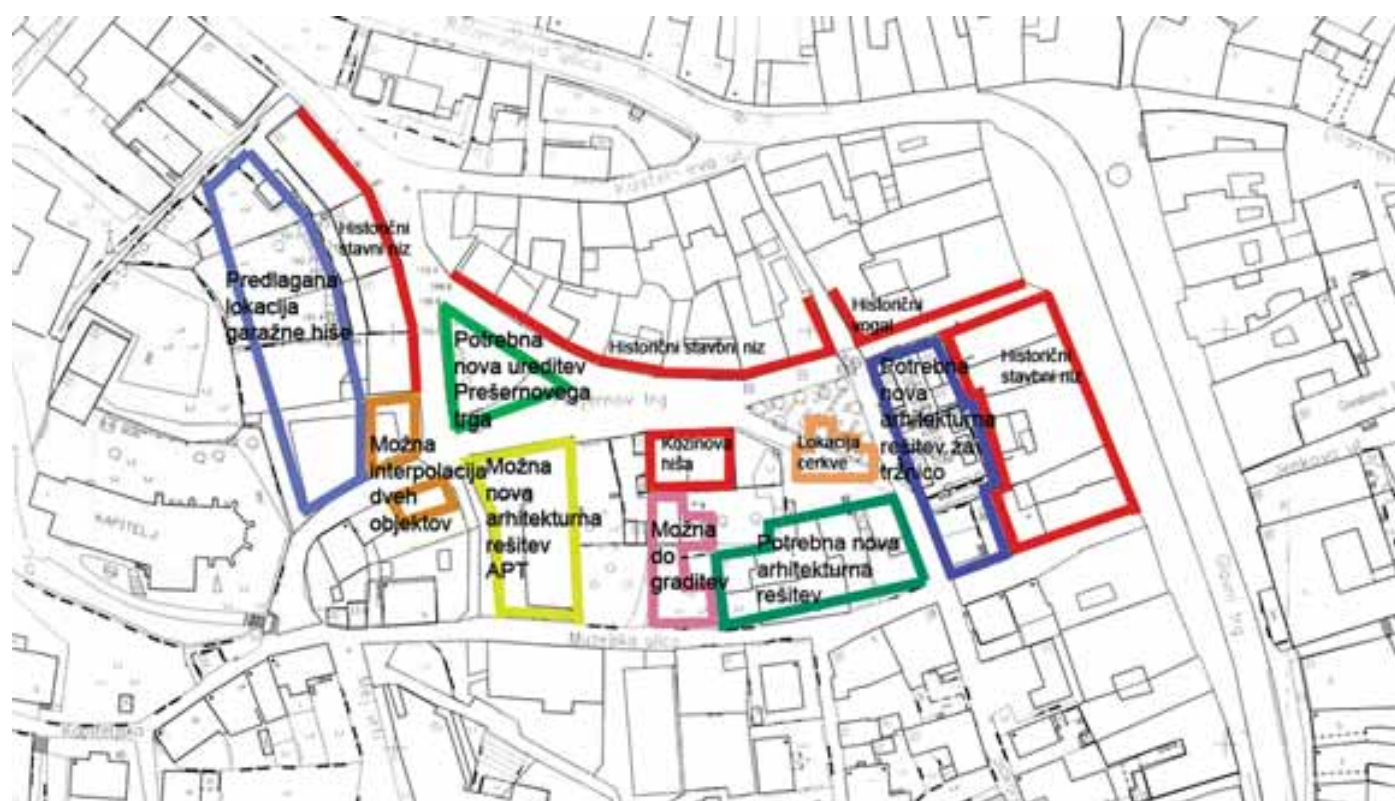
Rešitve, ki bi se izkristalizirale skozi delavnico in natečaj, bi morale zasledovati vizijo in strateške cilje prihodnjega razvoja novomeškega mestnega jedra, ki pa morda do sedaj niso bili dovolj jasno izraženi. Če želimo tokove motornega prometa zadržati izven mestnega jedra, bi morali nove vsebine programsko opredeliti tako, da bi bile predvsem prilagojene nemotornemu prometu in hkrati tako, da bi spodbujale bivanje v mestnem jedru. Pri tem bi morali upoštevati kakovostna izhodišča obstoječega PUP-a in že izvedene študije (npr. prometa), dodati pa bi verjetno morali še kakšno novo.

V ta namen bo Društvo Novo mesto pripravilo pogovorni večer z naslovom *Bomo imeli novo tržnico?* v prostorih kluba LokalPatriot, na katerem bi spregovorili o načrtih Mestne občine v zvezi s prenovno tržnice. Na pogovornem večeru bi se s predstavniki Mestne občine, ZVKDS in zainteresirane javnosti pogovorili o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti novomeške tržnice ter skušali povzeti iztočnice za pripravo načrtovane urbanistične delavnice.

Na koncu bi radi opozorili, da mora Mestna občina vseskozi voditi zelo transparenten ter strokovno in politično usklajen postopek celovite prenove tega dela mesta, saj bodo posledice dolgoročne.

V pričakovanju uspešnega sodelovanja vas lepo pozdravljamo.

predsednik
MITJA SIMIČ

Namembnost posameznih delov v območju obdelave od predloga za garažno hišo pod Kapitljem do nove rešitve za tržnico (modro obrobljeno, skica ZVKDS, OE Novo mesto)

Kaj pravijo o prenovi tržnice strokovnjaki

Prenova bo prinesla dolgoročne posledice za celotno mestno jedro – ZVKDS podpira posodobitev tržnice, ne pa gradnjo nakupovalnega središča – Prenovljena tržnica mora nuditi prodajalcem ustrezne pogoje, kupcem pa bogato ponudbo

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto (v nadaljevanju zavod), je aprila 2009 izdelal konservatorski program za prenovu tržnice v Novem mestu. Prenovo, ki jo načrtuje Mestna občina Novo mesto, je ocenil kot zelo zahtevno z dolgoročnimi posledicami za celotno mestno jedro.

Pri izdelavi konservatorskega programa je bilo treba ves čas imeti v zavesti, da bo prenova posegla v socialno in ekonomsko definiran prostor med Glavnim trgom in Florjanovim trgom in da je v tem prostoru po drugi strani prisotnih vrsta strukturnih slabosti in pomanjkljivosti.

Da bi te lahko razumeli v kontekstu današnjega časa, je bila v konservatorskem

v mestnem prostoru, je treba preučiti urbane pojave v njihovem zgodovinskem razvoju.

Analiza je tudi prepoznala kompleksnost mestnega prostora z ugotovitvijo, da je območje tržnice le element nižje ravni, ki je sestavni del večje, v sebi zaključene morfološke enote Florjanovega in Prešernovega trga, v vsebinskem in fizičnem pogledu pa se prepleta tudi z drugimi, zlasti z območjema Glavnega trga in kapiteljskega griča.

Konservatorski program nato v nadaljevanju določa izhodišča za fizično poseganje v na podlagi omenjene analize prepoznane strukturne prostorske pomanjkljivosti in podaja osnovna programska izhodišča za novo tržnico.

ZVKDS, OE Novo mesto, se strinja s posodobitvijo in po potrebi tudi z razširitvijo tržnice, ne bo pa soglašal z morebitno namero Mestne občine Novo mesto, da bi načrtovana posodobitev in razširitev tržnice služila zgolj kot alibi za izgradnjo manjšega nakupovalnega središča z razdrobljeno ponudbo v stavbnem kareju med Glavnim trgom in Florjanovim trgom.

Tržnici namenjeni prostor mora biti v celoti namenjen značilni tržni ponudbi, in sicer v prvi vrsti prodaji mlečnih izdelkov, domačega sadja in zelenjave okoliških branjevk kot tudi prodaji mesa in mesnih izdelkov ter uvoženega sadja in zelenjave. Posebno mesto na tržnici bi morali dobiti prodajalci ekološko

neoporečnih izdelkov, k ponudbi pa vsekakor spada tudi priprava sveže pripravljenih prigrizkov in napitkov. K tržni ponudbi sodijo tudi izdelki domače obrti in cvetlična tržnica.

Prenovljena tržnica mora z urejeno tržno infrastrukturo najprej nuditi ustrezne pogoje prodajalcem, kupcem pa bogato ponudbo s celo paleto za tržnico

značilnih barv in vonjav. V tem pogledu bo prav gotovo zanimiva tudi za turiste in druge priložnostne obiskovalce mesta, saj je tržnica v vsakem mestu velika znamenitost in tudi ekonomska slika mesta.

TOMAŽ GOLOB

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto

Pisma bralcev

Z veseljem bomo objavili vaše pismo z mnenjem ali predlogi za izboljšanje razmer v mestu in okolici.

Ker je IZZIV nestransko glasilo, pisem, ki bi pomenila politično propagando, ne bomo objavljali, pa tudi anonimnih pisem ne. Pogoj za objavo je podpis pisca s polnim imenom in naslovom.

Pismo pošljite na naslov: za IZZIV, Cankarjeva 37, Novo mesto ali po elektronski pošti izziv.nm@gmail.com

ZVKDS_OE Novo mesto, se strinja s posodobitvijo in po potrebi tudi z razširitvijo tržnice

programu izdelana podrobna morfološka analiza obravnavanega prostora, ki je na eni strani podrobno preučila fizično zgradbo predmetnega mestnega predela kot tudi upoštevala funkcionalne, socialne, zgodovinske in kulturne vidike, ki so v tem prostoru prisotni in so sestavni del urbanega pojava.

Upoštevala je tudi dejstvo, da je mesto prostor, v katerem se nenehno dogajajo spremembe, in če želimo razumeti sedanje dogajanje

Središče starega mestnega jedra po franciscejskem katastru iz leta 1825. Trikotni sklop ulic pod Kapitljem, sredi katerega je cvetela gostilna (številka 193) je bil osrednji mestni trg, na današnjem Florjanovem trgu, ki je dobil pozneje ime po cerkvi sv. Florijana (številka 206), pa je še prej stala cerkvice »Svetega Antona v gozdu«

Hitro odpravi bolečino.

Nalgesin 5 vsebuje učinkovino v takšni obliki, ki omogoča takojšnje delovanje in zanesljivo premaga različne bolečine:

- glavobol,
- zobobol,
- menstrualne bolečine,
- bolečine v mišicah, sklepih in hrbtenici.

Preprečuje in lajša blago do zmerno migreno, vendar ga morate vzeti ob prvih znakih migrenskega napada. Zaradi protivnetnega delovanja vam bo pomagal tudi pri blagih revmatskih obolenjih.

Učinek Nalgesina 5 je dolgotrajen.

www.krka.si

Gorjanci s svojimi košenicami vabijo samo dokler bodo nepozidani in neobljudeni – kaže, da sebičnežem vseh vrst to ni mar...

Le dva primera »novomeške pomladi 2009«

Vsaka pomlad se začne z brstenjem narave, ob pogledu na dogajanja se človeku začnejo polniti baterije, ki so se izpraznile v dolgi zimi. Novomeška pomlad 2009 me je zaznamovala z dvema dogodkoma:

1. obisk avtobusne postaje v Novem mestu in
2. izlet na Gorjance, Miklavž in Trdinov vrh.

AVTOBUSNA POSTAJA

Arhitekt Marko Mušič je leta 1989 zasnoval avtobusno postajo s prvonačrtanim projektom kot reprezentančno stavbo in je v natečajnem načrtu predlagal primerno arhitekturo tudi v podaljšku avtobusne postaje in na drugi strani Roške ceste ter v celem kontekstu razmišljal mestotvorno, zamišljal si je objekt kot nova mestna vrata. V skicah in modelih, objavljenih v knjigi Naceta Šumija Znak v prostoru je mogoče razbrati, da je kot vidni znak postaje predvidel široko uveljavljeno stavbno nalogo – grad.

Pozneje je simbol gradu nadomestil z novim znamenjem – črkama N in M, ki določata najbolj izpostavljeno stranico postaje.

»Lesena obloga je od začetka zbujala začudenje, saj česa podobnega pri nas, posebej pri javnih stavbah, ne poznamo. Toda zamislimo si, kako nenavadno tuje bi se nam znak predstavil denimo v čisti betonski izvedbi ali v umetni plastiki« (iz knjige Nace Šumi – Znak v prostoru). Pomembna sestavina postaje je tudi grb, ki ga popotnik v avtobusu zagleda najprej v zavoju od Roške ceste proti postaji (oblikovanje Peter Simič).

Na velikonočno nedeljo sem nenadejano spremil potnico na avtobus. Lep dan je bil, avtobus je zamujal, tako je bilo dovolj časa, da sva se malo razgledala. Pomladanski vetrič je raznašal smeti po glavni ploščadi. Ko mi je pogled obstal na ograji opustelega gradbišča nad klopjo v podaljšku postaje, me je zalil

val najtemnejših spominov na osebna doživetja med nemško okupacijo pod okriljem kljukastega križa. Nikoli ne bi mogel počivati na taki klopi!

Vrnil sem se drugi dan in posnel vse te grozotne fotografije – na ograjah, pročeljih, podzemskem prehodu in dogajanje izza opustelega gradbišča.

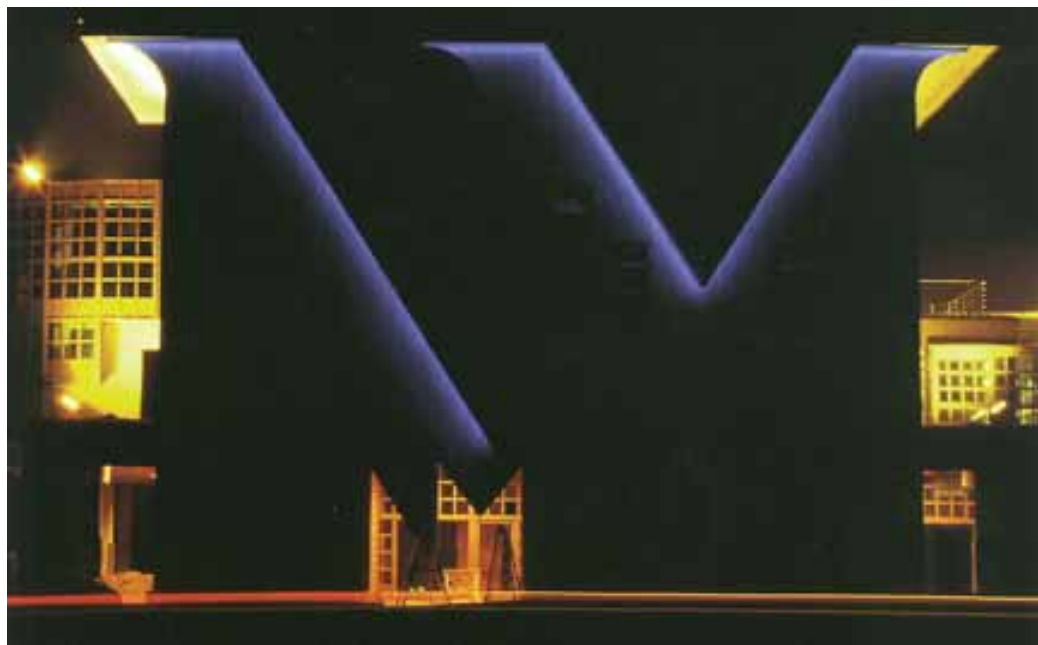
Ne vem, rad pa bi izvedel, kdo sta lastnik in gospodar avtobusne postaje in gradbišča izza ograje, in kakšne dolžnosti imata s tem v zvezi.

GORJANCI

Gorjanci s Trdinovim vrhom, greben med novomeško in šentjernejsko kotlino in Belo krajino, večinoma nepozidan, je neprecenljiv rezervat za pitno vodo in obenem predel, kjer se je še možno rekreirati v dokaj neokrnjeni naravi.

Miklavž pod Trdinovim vrhom je bil vedno prostor, kjer so se ob vseh časih

Ena najprivlačnejših novomeških turističnih zanimivosti: slovitá jama za »špansko steno« ob eni glavnih mestnih vpadnic (desno)

srečevali ljudje iz novomeškega konca in šentjernejskega polja pa tudi iz širše okolice.

Hudoklinova gostilna in Miklavževa cerkev sta bili včasih edini gradnji, vse ostalo so bili travniki, pre-

Kdo bi z veseljem počival na tako »okrašeni« klopi avtobusne postaje? (levo)

Namesto romantičnega nočnega prizora nas ob prihodu v mesto z avtobusom pričaka pročelje skrajno zanemarjene beznice (zgoraj)

pleteni z gozdnimi pasovi in s posameznimi velikimi starimi drevesi. Čudovito okolje – ni kaj vzeti, ni kaj dodati –, naraven park.

Nadaljevanje na 5. str

Nadaljevanje s 4. str

Danes obisk pri Miklavžu nudi človeku, ki mu je kaj do neokrnjene narave, katastrofalno sliko z jasnimi potezami neprimerne prihodnosti. Območje Miklavža so razparcelirali, potegnili nove poti, osebni interesi oblikujejo naravno dediščino po svoje, postavljajo objekte in prikolice s strehami nad njimi, parkirajo povsod, pri novem poslojpu pri gostilni se novi nasipi ne vklaplajo v travniško okolje, postavljajo nove električne priključke in kar zdi se, kje bodo zrasle nove gradnje.

Upam, da dogajanje pri Miklavžu ne poteka po že kakšnem uradno odobrenem načrtu. Pričujoči posnetki kažejo, da se temu območju ne piše nič dobrega.

In kaj je skupno obema opisanim primeroma? ONESNAŽEVANJE! Pri avtobusni postaji gre za vizualno onesnaženje in za neznosne sanitarne razmere, kjer bi moral vsak sanitarni inšpektor objekt takoj zapreti! Kako naj bo postaja v vlogi prvega stika prispelega potnika z mestom, kaj

naj si misli ob taki neurejenosti in kaj naj si misli ob grafitih z nacionalistično in nacistično vsebino. Entente florale?

Po mojem mnenju moramo iskati odgovornost za opisane razmere pri novomeški in pri šentjernejski občini, pri obeh županah in upravnih enoti Novo mesto.

Zato sprašujem, kaj bodo storili župana obeh občin, kaj sanitarna in okoljska ter gradbena inšpekcija, kaj drugi odgovorni organi, da se to popravi?

Besedilo in slike
MARIJAN LAPAJNE

Mar za takle »objekt« na Gorjancih ni treba gradbenega dovoljenja?

Količek in nekaj kubikov peska sredi košenice sporočajo, da se bo tukaj najbrž zidalo...

Izkop, nekaj gradbenih elementov in omarica za elektriko napovedujejo rešnega stavbenika

Samo petnajstina iz Evropske unije?

Svetnice, svetniki in vaši nadzorniki, kaj ste naredili, da bi se uresničevali proračunski prihodki Mestne občine Novo mesto?

Spremljanje proračunskih prihodkov Mestne občine Novo mesto nakazuje, da jim svetniki v nobenem mandatu še niso posvetili potrebne pozornosti. Približno tako se da zaključiti tudi na podlagi zapisnikov sej občinskega sveta kot tudi sej njihovih odborov in ne nazadnje iz zapisnikov sej njihovega nadzornega odbora.

Ti dokumenti kažejo, da proračunski prihodki niso v središču pozornosti svetnikov in njihovih nadzornikov, torej najodgovornejših ljudi za upravljanje Mestne občine Novo mesto, kljub temu da je od njihovega doseganja odvisno uresničevanje številnih zamisli, za katere organizatorji iščejo vir financiranja v proračunu.

Zaključni račun proračuna, ki ga bodo svetniki zagotovo sprejeli, na primer kaže, da je bilo kar četrtnina načrtovanih skupnih prihodkov neuresničena. Za polovico so manjši nedavčni prihodki torej tisti, ki so odvisni zgolj od uspešnega dela svetnikov, med njimi pa dominirajo za kar 2,8 milijona manjši drugi prihodki. Na strani 80 so poročevalci ta izpad omenili, niso pa utemeljili njegove upravičenosti.

Bistveno nižji od načrtovanih so nadalje kapitalski prihodki (68 % manj), prežete donacije (43 % manj), transferji (58 % manj), da o prejetih sredstvih iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije sploh ne govorimo. Ti

zadnji prihodki so uresničeni le 6,42-odstotno. Pojasnila na straneh od 81 do 84 proračuna so podana, vendar v ničemer ne utemeljujejo ravnanja svetnikov in njihovih nadzornikov.

Preglednice jasno nakazujejo, da je občina uresničila v pretežnem delu le davčne prihodke (96 %), za pobiranje katerih praviloma poskrbi Davčna uprava Republike Slovenije (DURS), za vse druge prihodke (približno 14,1 milijona EUR) pa ni zagotovila organizacije pobiranja, vsaj ne do take mere, da bi zagotovila porabnikom proračuna sredstva za načrtovane dejavnosti in naložbe.

Zakaj tako, gospe in gospodje v mestnem svetu? Volivci so vam dodelili pravico do teh izpadlih prihodkov, kdo je imel korist od tega, ker jih niste uresničili? Kaj bi se zgodilo z LokalPatriotom, Termotehniko, notarji, odvetniki in drugimi, da Krko in Revoza niti ne omenjam, če bi enostavno pozabili skrbeti za prihodke? In kaj bi storili njihovi nadzorniki?

JOŽA MIKLIČ

Čas prinaša, čas odnaša

Vsak rod živi z utripom časa, ki mu je dan za življenje, in z utripom kraja, v katerem mu je dano bivati. Ukvarjamo se s tem, kar nas danes muči, kar se je dogajalo v preteklosti, tone v pozabo in se ohranja kot blag spomin.

Od nekdanje vrvele življenja v mojem mestu, v teh krajih, ki so nam blizu. Vsi ti rodovi so dajali mestu svoje ustvarjalne moči in puščali za sabo materialne in kulturne sledi, ki jih je čas ohranjal ali spreminjal.

Moje mesto se nenehno širi, raste. Kaj vse smo pozidali, žal, marsikaj tudi porušili. Marsikaj ugaša samo, saj čas, ki ga živimo, ni naklonjen ohranjanju, pač pa hlastanju za dobrinami, ki človeku niti niso potrebne za bivanje. Pa vendar, mesto je njegova preteklost, njegova zgodovina.

Kjer koli smo zakopali v zemljo, da bi zgradili novo, smo naleteli na sledi preteklosti. Številna, obsejna in bogata arheološka najdišča pričajo, da je bilo življenje

v teh krajih že od davnaj; najdeni predmeti, ki jih hrani Dolenjski muzej, so osrednje kulturno bogastvo našega mesta, na kar smo lahko upravičeno ponosni. Ne le pot v muzej, tudi pot po mestu bi morala nas in naše obiskovalce spominjati, kje smo te predmete našli, kje je že v davnini teklo drugačno življenje od današnjega. Mesta (obsežnih) arheoloških najdišč bi morali v naravi označiti s simbolnimi znamenji in z informativnimi podatki, kar bi verjetno spodbudilo tudi zanimanje za ogled muzejskih zbirk in za trženje kulturne dediščine. Take označbe prav gotovo zaslužijo arheološki kompleksi: med Ljubljansko cesto in Kettejevimi drevoredom, ob Smrečnikovi ulici v Kandiji, Kapiteljska njiva na Marofu in verjetno še kateri.

Krepimo zavedanje o naši preteklosti, varujmo vrednote našega mesta in jih ohranjajmo za prihodnost.

IVAN HROVATIČ

Tomaž Golob (prvi z leve) in Igor Merlin sta govorila na zadnjem srečanju Društva Novo mesto v Lokalpatriotu, ki ga je povezoval Igor Vidmar (desni). Foto: Marijan Lapajne

POGOVORI O MESTU

Trženje arheološke dediščine

O obnovah, kulturi, malomarnosti, tržnici in arheologiji

Društvo Novo mesto tudi letos nadaljuje redne mesečne pogovore o mestu v klubu LokalPatriot, kjer smo januarja predstavili štiri uspešne zgodbe prenove stavbne dediščine na Glavnem trgu oziroma v starem mestnem jedru. Vse štiri hiše so obnovili zasebniki oziroma eno zasebno podjetje. Medtem ko sta se prenovitelja Kopačeve in nekdanje Oblakove hiše prenove lotila izključno z lastnim denarjem, so si novi lastniki nekdanje ribje restavracije oziroma zdaj hostla Situla ter družina, ki je obnavljala Grandovo hišo na Bregu, pomagali tudi z denarjem iz evropskih skladov. Skupni imenovalec vseh štirih obnov pa je zgledno in plodno sodelovanje s strokovnjaki zavoda

za varstvo kulturne dediščine. Februarja sta Mitja Simič in Andrej Golob opozorila na mestne malomarnosti in neurejenost, predvsem na stvari, ki grdo kazijo izgled mesta, a bi jih lahko uredili brez večjih stroškov, marsikdaj zgolj z malo drugačnim odnosom do okolice, predvsem pa sta skušala pri meščanih spodbuditi večjo občutljivost za urejenost mesta, da bi ne bili kar takoj zadovoljni z vsem, kar jih obdaja.

Marca je beseda tekla o poletnem kulturnem utripu starega mestnega jedra. Gostje, predstavniki občine, Kulturnega centra Janeza Trdine in LokalPatriota, so predstavili strategijo povezovanja sicer bogatega nabora poletnih kulturnih prireditev v mestu. Na pogovornem večeru je bilo kar precej govora tudi o prizoriščih poletnih kulturnih prireditev. Teh je več – od Glavnega trga, gradu Grm, Muzejskih vrtov do Novega trga in Loke. Poročila se je tudi ideja, da bi občina kupila oder, ki bi ga postavili spomladi in pospravili jeseni, saj prav postavljanje prizorišča vsakič znova predstavlja precejšen del stroškov prireditev. Vsako prizorišče ima svoje prednosti in pomanjkljivosti, kot najprimernejše pa se ob vsem tem kažejo Muzejski vrtovi.

Aprilski pogovorni večer je bil posvečen novomeški tržnici, kot je dejal eden od pobudnikov prenove, Žabjaku sredi mesta. Tomaž Golob je predstavil zgodovinski oris do-

gajanja na širšem območju tržnice in restavratorski program, ki ga je zavod pripravil po naročilu občine in ga naročniku izročil le par dni pred pogovornim večerom. Restavratorski program predvsem na območju Florijanovega in Prešernovega trga predvideva oziroma dovoljuje precej korenite posege v prostor, bolj strog pa je glede posega v spomeniško varovano stavbno dediščino hiš na Glavnem trgu, ki jih želi možni vlagatelj, neuradno naj bi bila to trgovska veriga Spar, spremeniti v nakupovalno središče, pri čemer bi ohranili le fasade trških hiš. Tega pa varuhi kulturne dediščine ne bi dovolili in po razpravi na pogovornem večeru sodeč se s tem ne bi strinjali niti meščani. Veliko je z enim samim stavkom ob koncu razprave povedal predstavnik občine Igor Merlin: »Če je tako, potem obnove ne bo.«

Majski pogovor o mestu bo posvečen možnostim trženja bogate arheološke dediščine Novega mesta in pogovoru o tem, kako bi jo v večji meri vpeli v vsakdanje življenje mesta in njegovo ponudbo. Gostje večera bodo arheolog Borut Križ in strokovnjaki s področja turizma in gospodarstva.

IGOR VIDMAR

Naslovnik:

V Drgančevju nič novega!

Med prihodki, ki jih svetniki Mestne občine Novo mesto v minulem letu niste uresničili, je tudi prihodek za izgradnjo študentskega doma, doma za mlade, prihodnje strokovnjake, od katerih bo v veliki meri odvisen razvoj v tem delu države. V Kulturnem centru Janeza Trdine ste priredili posebno slovesnost ob razglasitvi pridobljenih 4 milijonov in s svojim obiskom je ob tej priliki občino počastila celo ministrica za znanost in visoko šolstvo.

Pričakovali smo otvoritev gradbišča v Drgančevju, v univerzitetnem kampusu, kjer naj bi našli svoj prostor pod soncem študentje VUŠP, FOŠ, Fakultete za informacijske študije, Fakultete za razvoj podeželja, študentje visokih šol, ki jih bo razvil Šolski center, in morda tudi študentje drugih univerz, ki bodo v Drgančevju zaznali svoj interes po partnerstvu. Namesto pričakovanega koraka naprej v uresničevanju Univerze Novo mesto pa lahko v zaključnem računu za leto 2008 Mestne občine Novo mesto le ugotovimo žalostno dejstvo, da niste pridobili niti tistega, kar vam je ponudila država.

Ni vam v čast, da na svetovnem spletu pišete, kaj vse drugi niso naredili, za Drgančevje bi bilo koristno in za nas nujno, da vemo, kaj ste za študentski dom naredili vi, svetnice in svetniki Mestne občine Novo mesto.

JOŽA MIKLIČ
Nad mlino 14
Novo mesto

Nekaj manjka

Novomeški občinarji se lotevajo posodobitve in razširitve mestne tržnice na Florjanovem trgu. Lepo in prav, vendar me zanima, komu bo namenjena – branjevke, ki tam ponujajo svoje pridelke, lahko preštejete na prste, kupce pa ravno tako. Drugo so bolj kramarji, ki prej spominjajo na Ponte rosso, kot na živilsko tržnico. Sicer pa še oni nimajo kje pustiti svojih plehnatih konjičkov! So pač bolj priročni špari, merkatorji in tuši, pa še boljše ponudbo in dovolj brezplačnega prostora za avtomobile imajo. Dokler ne bo premožno mesto kaj več duš, se pravi kupcev, se tudi branjevkam za par evrov ne splača nositi robe v mesto. Za te, kolikor jih je, pa je že sedanja tržnica dovolj velika.

ERNA KASTELIC
Ulica Slavka Gruma
Novo mesto

Za 5 evrov izzivov!

Zdaj se lahko na IZZIV, glasilo Društva Novo mesto, naročite tudi, če niste včlanjeni v društvo. Na izzive, ki vznemirjajo Novomeščane, se bomo v našem glasilu odzivali, jih poskušali usmerjati tako, da bodo ustvarjali tvorne pogoje za izboljšanje razmer v mestu in okolici. Če nič drugega vas bo IZZIV seznanjal z vsem, kar se v mestu ne bi smelo dogajati.

Letna naročnina za štiri snopiče znaša 5 evrov.

Na IZZIV se lahko naročite po telefonu na številko 07/30-21-450, na elektronski naslov izziv.nm@gmail.com, lahko pa tudi z dopisnico na naslov Društvo Novo mesto, Gubčeva 11, Novo mesto. In IZZIV boste redno dobivali na svoj domači naslov, hkrati pa podprli delo društva

Sodelujte v IZZIVU

IZZIV bo lahko kritično obravnaval pereče zadeve tudi z vašo pomočjo, če boste v njem sodelovali s svojimi pogledi, mnenji, predlogi in opozorili. Na željo vas bomo podpisali s kratico ali z izmišljenim imenom, vendar morate uredništvu sporočiti pravo ime, naslov in po možnosti tudi telefon. V uredništvu jamčimo, da bo vaša istovetnost za vse druge ostala tajna. Prispevke pošljite na naslov: za IZZIV, Cankarjeva 37, Novo mesto ali po elektronski pošti izziv.nm@gmail.com